

CO PÍŠÍ JINDE

Ohlédnutí za sliby, učiněné před deseti lety na ekologickém summitu v Riu, přináší článek **Martina Uhlíře – Stav světa se zhoršuje. Proč?**

Od doby, kdy skončila konference OSN o životním prostředí a rozvoji v Riu de Janeiro, uplynulo již deset let, a za tuto dobu se propast mezi nejbohatšími a nejchudšími státy ještě rozšířila. Sliby, které učinili zástupci států na summitu Země, se ne vždy podařilo dodržet. Autor analyzuje některé oblasti a hodnotí, jakých výsledků se za deset let dosáhlo. Tak například v oblasti snížení chudoby se zavázaly bohaté státy uvolnit na pomoc rozvojovým zemím 0,7 % HDP. V roce 2000 tato pomoc ale činila pouze 0,22 % HDP. Znamená to, že 1,1 miliardy lidí žije v extrémní chudobě a 850 milionů lidí trpí hladu. V oblasti omezení počtu úmrtí na infekční nemoci se snížilo procento úmrtí např. u spalniček ze slibovaného 90 % snížení pouze na 26 % a navíc vzrostl počet obětí malárie, u AIDS byl nárůst téměř 600 %. Přesto, že se zúčastněné státy summitu v Riu zavázaly zajistit nezávadnou vodu pro všechny, doposud nemá 1,1 miliardy lidí přístup k čisté vodě a 30 000 lidí denně umírá na nemoci ze závadné vody. V oblasti rybolovu neratifikovalo závazky z Ria 15 z 20 největších rybářských velmocí. Třetinu průmyslově lovených ryb tak hrozí vyhubení.

Jen některým ze závazků se podařilo, a to jen v některých zemích, dostát – příkladem mohou být Velká Británie, Německo a Rusko, kterým se podařilo snížit emise skleníkových plynů.

Současný svět dnes zažívá bitvu mezi dvěma koncepcemi. Zastánci svobodného trhu tvrdí, že globální, liberalizovaná eko-

nomika dokáže řešit problémy rychleji, než je vytváří. Volně proudící kapitál přináší investice tam, kde jsou potřeba. Nopak příznivci trvale udržitelného rozvoje tvrdí, že „neviditelná ruka trhu“ globální problémy nevyřeší a že je třeba ji vést.

[LIDOVÉ NOVINY, 31. 8. 2002. PRAMENY AUTORA: NEW SCIENTIST 2356, THE WORLDWATCH INSTITUTE; ČESKÝ EKOLOGICKÝ ÚSTAV: NÁVRH STRATEGIE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ČR]

Své názory na globalizaci, chudobu, asymetrii informačních toků, zadlužení rozvojových zemí a další „globální“ problémy si budou vyměňovat politologové, zástupci nevládních hnutí a představitelé institucí, jako je např. Mezinárodní měnový fond na konferenci s názvem **Mosty přes globální propasti**, která se v říjnu uskuteční v Praze. Jedním z příspěvků, který na konferenci zazní, je názor amerického ekonomy a diplomata, ředitele Oddělení vnějších vztahů MMF pana **Thomase C. Dawsona**, který pod názvem **Globalizace, chodba a MMF** ve zkrácené formě otiskly Hospodářské noviny. Pan Dawson se ve svém příspěvku zaměřuje na započatý dialog mezi představiteli MMF a jejími kritiky. Diskusi o globalizaci chápe MMF jako příležitost k ujasnění výhod a nevýhod globální ekonomické integrace. Vyzdvihuje aktivitu MMF ve vytváření strategií směřujících ke zmírnění chudoby a vyzývá bohaté, průmyslově rozvinuté země k účinné rozvojové pomoci chudým zemím.

[HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 18.–20. 10. 2002]

Nový pohled na problematiku globálního oteplování otevírá článek **Miroslava Kutílka** (profesora půdní fyziky a pedologie) **Svět obchoduje jen s hypotézou**. V předchozím článku byla zmíněna konfe-

rence OSN v Riu de Janeiro, kde politici přijali na základě hypotézy o globálním oteplování Úmluvu o změně klimatu a postupech ke zmírnění koncentrací skleníkových plynů v ovzduší. Hypotézu o změně klimatu vlivem skleníkových plynů produkovaných člověkem však považuje autor článku za problematickou a neprovedenou. Ke konci druhé poloviny minulého století vypracovala skupina vědců hypotézu, podle níž je globální oteplování důsledkem zvýšené produkce skleníkových plynů (především se jedná o oxid uhličitý CO₂). Problém globálního oteplování se stal šlágrm vědy a s neověřenou hypotézou se začalo zacházet jako s faktem. Politici se nechali přesvědčit a přijímají politická a ekonomická rozhodnutí pro odvrácení pouze hypotetické katastrofy.

Jako hlavní argument kritiky směřující proti platnosti hypotézy slouží změny klimatu v geologické minulosti Země. K oteplování by pravděpodobně docházelo i bez zvýšení koncentrace skleníkových plynů, pouze intenzita této změny by možná byla mírně menší. Přírodní procesy vytvářejí určité pozadí změn klimatu. Vůbec není známé, v jaké míře může člověk ono pozadí ovlivnit.

[HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 26. 9. 2002]

Opustíme teď ekologická témata, abychom vás v krátkosti seznámili s monografií slavného slovinského architekta Josipa Plečnika, která přichází v tyto dny na knižní trh. Autorem monografie je slovinský kunsthistorik Damjan Prelovšek. Výtvarně precizně zpracovanou publikaci doplňuje množství fotografií, skic a plánů, čtenář se seznámí s Plečnikovými stavbami, jeho chápáním a naplňováním profese

(poslán) architekta. Prelovšekovi se podařilo vykreslit Plečnika tak, jak jej přiblížil kardinál Miloslav Vlk. Jako architekta, který do svých staveb vkládal i značnou část své duše.

[HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 26. 9. 2002, AUTOR ČLÁNKU JIŘÍ HLINKA, JOSIP PLEČNIK BYL TVŮRCEM KULTURY DUCHA. MONOGRAFIE: DAMJAN PRELOVŠEK: JOSIP PLEČNIK, VYD. ERA, BRNO 2002, 375 STR., WWW.ERAG.CZ]

„Variace na soutěžní návrhy“ – tak by se dal nazvat výsledek veřejné anonymní architektonické soutěže vypsáné na zastavení proluky na náměstí Svobody v Brně. Jedna z nejceněnějších dosud nezastavěných brněnských parcel tak vytvořila díky nestandardním postupům kauzu, která vyvolává mezi odborníky rozporuplné reakce a která navozuje pochybnosti o nezávislém a demokratickém prostředí města. Článek **Unistav si staví proluku podle svého** autora **Roberta Klose** informuje o této kauze a poukazuje na některé pochybné okolnosti tohoto případu, především na netradiční postup investora a jeho snahu vytěsnit z projektu nezávislé architekty. Dalším kritickým hlasem je v této kauze názor **Josefa Chybíka**, děkana FA VUT Brno, který v článku **Brno si vytváří pověst nespolehlivého partnera** zpochybňuje uplatňování demokratických principů a odepření nezávislosti tvůrcům, jež jsou základní podmínkou pro vznik každého kvalitního uměleckého díla. Podle autora si tak „město vytváří pověst nespolehlivého partnera, pro něhož architekti zvyklí na dodržování pravidel mohou odmítnout pracovat.“

[MF DNES, 18. 10. 2002, MF DNES 22. 10. 2002]

Na závěr dnešní rubriky se ještě v krátkosti třemi články vrátíme k tématu povodní. **Ivan Ryšavý** v článku **Program Obnova pomůže pěti krajům** informuje o poskytování zvýhodněných půjček z programu Obnova 2002, který je určen především malým podnikům postiženým srpnovými povodněmi. Zdrojem pro finanční krytí této pomoci bude Obrátkový fond PHARE, gesce za čerpání finančních zdrojů bude mít Ministerstvo průmyslu a obchodu, správcem peněz bude Agentura pro rozvoj podnikání (ARP).

Cílem tohoto programu je přispět k urychlení ekonomické a sociální revitalizace oblastí Jihočeského, Plzeňského, Středočeského a Ústeckého kraje a Prahy. Půjde o zvýhodněné nebankovní půjčky povodněmi poškozených podniků do 50 zaměstnanců, jimž vznikla škoda převy-

šující 20 % hodnoty jejich aktiv. Půjčky budou poskytnuty zejména na opravy a nákup strojů, zařízení, materiálu a na rekonstrukci provozoven.

Projekt, na jehož základě se povodni poškozený podnik bude ucházet o podporu, lze podat prostřednictvím některého z regionálních poradenských a informačních center (RPIC) nebo podnikatelských inovačních center (BIC). Seznam těchto center je uveřejněn na webových stránkách agentury www.arp.cz.

[HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, PŘÍLOHA HEJTMANSKÉ NOVINY, 16. 9. 2002]

Téma sanace území poškozených povodni reflektuje rozhovor s hejtmánem Středočeského kraje Petrem Bendlem. Z rozhovoru jsme vybrali pasáže, které se týkají změn v územních plánech. Podle Petra Bendla budou muset do budoucna územní plány s možností záplav více počítat. Letošní povodeň ukázala, jaká jsou a kde se ve skutečnosti nacházejí záplavová území, která se předtím ne vždy kryla s územími nakreslenými na mapách. Ted budou moci být nově stanovována záplavová území, bude také možné některá takto dosud definovaná území otevřít výstavbě. I když náklady na přepracování územních plánů nejsou až tak vysoké a pohybují se v řádu desítek, možná stovek tisíc korun, v rozpočtech malých obcí však mohou sumy za přepracování ÚPD znamenat problém.

[HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 23. 9. 2002; IVAN RYŠAVÝ – NETRPELIVĚ ČEKÁME NA VERDIKT VLÁDY]

Článek **Martiny Patočkové** s názvem **Povodňové domky budí pochyby** se dotýká ožehavého problému nových staveb, které se již dnes staví v územích postižených letošními povodněmi. Projekt povodňových domků pro obce počítá s tím, že obec získá na výstavbu jeden milion od státu a 300 tisíc od Lesů České republiky, a to ve formě dodaného dřeva. Podpora v této výši však platí pouze do konce letošního roku. Vhodnost takovýchto staveb však zpochybňuje řada odborníků, obavy má i Česká komora architektů. Podle člena dozorčí rady komory architektů Michala Bartoška však existují místa, kde nejsou podmínky pro bydlení příznivé, ale architektura a stavitelství se tomu může přizpůsobit. To se však rozhodně neděje v případě dřevěných montovaných domků pro záplavová území. Tento typ bydlení nevyhovuje jak ze statických důvodů, tak i z hlediska technologie výro-

by. Přednost se tak dala rychlosti před rozvahou a koncepcí.

[MF DNES, 18. 9. 2002]

Z MONITORINGU TISKU MINISTERSTVA PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

Jak se sčítají povodňové škody Dušan Šrámek

Autor informuje o hlavních zásadách, postupu a metodice schvalování při udělování státní finanční pomoci při obnově území postiženého živelní nebo jinou pohromou (zákon č. 12/2002 Sb.). V příspěvku zaznívá i kritika překrývání a dvojího nahlašování škod při povodních.

[PROFIT, 14. 10. 2002]

MMR: Kraje peníze na obnovu mají, mohou je uvolnit obcím i lidem (HLM)

Mluvíci MMR Petr Dimun informuje o pomoci, kterou MMR poskytlo na uhrazení prvních žádostí na obnovu území, která v srpnu letošního roku postihly ničivé povodně. Dosud MMR poskytlo 418 milionů korun.

[ZPRAVODAJSTVÍ ČTK, 9. 10. 2002]

Chaty, chatky, chatičky Marek Šálek

Autor se zaměřuje na problematiku chatových osad na březích řek, především na povolování nových staveb a otázku rekonstrukcí poškozených objektů v zátopovém území. K problému se vyjadřuje Ministerstvo zemědělství – ředitel Odboru vodohospodářské politiky Pavel Puncochář: „Vodoprávní stanovisko je pouze doporučením. Záleží na stavebních úřadech, zda je respektují nebo ne“. Obcím, které postihly záplavy, poskytne stát peníze na přehodnocení již schválených územních plánů, případně na rozpracování plánů pro území, jež bylo poškozeno povodni. Celková dotace činí 60 milionů korun. „Konečné rozhodování o limitech výstavby však zůstane na místní radnici a na odbornících, které si najme“ říká ředitel Odboru územního plánování Ministerstva pro místní rozvoj Martin Tunka.

Reportáž přináší i konkrétní příklady ze současné situace chatových osad – Javorov na Zbraslavi, Hlásná Třeňbaň).

[TÝDEN, 7.10.2002]

Blízko Labe by se nemělo stavět

Vít Lukáš

Autor si všímá problému stavebních uzávěr v zátopových oblastech. Vedoucí litoměřického stavebního úřadu Jan Nejtek se domnívá, že je nejdůležitější přístup samotné obce, aby si ze současných povodní vzala ponaučení. „Stavební uzávěry vyhláší stavební úřad, ale vždy na něčí návrh, většinou obce.“ Od nového roku budou krajské úřady vykonávat funkci tzv. vodoprávního úřadu. „Bude dávat stanoviska ke všem stavbám v záplavových územích a bude moci stanovit různé podmínky“ vysvětluje Jan Nejtek. Města sama avizují, že chystají změny v územních plánech. MMR vyhlásilo dotační titul

na změnu územních plánů v záplavových oblastech.

V článku je rovněž zmíněna problematika projektování nových staveb a používání technologií v záplavových územích.

[SEVEROČESKÉ NOVINY, 5. 10. 2002]

Lidé stále staví v ohrožených oblastech

Tomáš Blažek

Článek se zabývá rozporem mezi stanoviskem vodohospodářů a stavebními úřady, které toto stanovisko nemusejí respektovat a mohou stavbu v záplavovém území povolit i přes nesouhlas správců povodí.

[MF DNES, 15. 10. 2002]

MMR: Systém regulace nájemného je třeba změnit

HLM

Mluvčí MMR Petr Dimun reaguje na kritiku Evropské komise, která v hodnotící zprávě uvádí, že pokračující regulace nájemného svazuje mobilitu pracovníků sil a odrazuje investory od výstavby bytů. Ministerstvo pro místní rozvoj připravuje koncepci, podle které by se výše nájemného řídila místně obvyklým nájemným spolu s novým systémem příspěvků na bydlení.

[ZPRAVODAJSTVÍ ČTK, 9. 10. 2002]

-tb-